

Sygn. akt I C 1018/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia SO Ewa Tomczyk

Protokolant sekr. sąd. Dorota Książczyk

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2018 roku w Piotrkowie Tryb.

na rozprawie

sprawy z powództwa K. Ł. (1)

przeciwko S. Z.

o zapłatę kwoty 84.258,43 zł

1. zasądza od pozwanego S. Z. na rzecz powódki K. Ł. (1) kwotę 84.244,92 (osiemdziesiąt cztery tysiące dwieście czterdzieści cztery i 92/100) złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27 maja 2017 r. do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. zasądza od pozwanego S. Z. na rzecz powódki K. Ł. (1) kwotę 9.630,00 (dziewięć tysięcy sześćset trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1018/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 27 maja 2017 r. (data nadania w urzędzie pocztowym) pełnomocnik powódki K. Ł. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego S. Z. kwoty 84.258,43 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz zasądzenie zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że strony jeszcze w trakcie trwania związku małżeńskiego i po zawarciu umowy o ustanowieniu rozdzielności majątkowej zawarły umowę kredytu, za spłatę którego byli odpowiedzialni solidarnie, a który to kredyt spłacała wyłącznie powódka. Kwota dochodzona pozwem stanowi połowę kwoty spłaconej przez powódkę jako roszczenie regresowe związane z zaciągnięciem i spłatą kredytu.

W dniu 30 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. wydał przeciwko pozwanemu nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie sygn. akt I Nc 135/17 (k. 174).

Pozwany wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty (sprzeciw – k. 179-183), wnosząc o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrot kosztów procesu wg norm przepisanych. Podniósł, że wraz z powódką jest odpowiedzialny za spłatę kredytu w częściach równych bowiem nie było między nimi odmiennych

ustaleń w tym zakresie oraz że powódka nie spłaciła jeszcze połowy kredytu, co oznacza, że nie może domagać się zwrotu świadczenia od pozwanego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka K. Ł. (1) i pozwany S. Z. pozostawali w związku małżeńskim, który zawarli w dniu 23 kwietnia 2005 r.

W trakcie małżeństwa strony w dniu 17 stycznia 2007 r. strony zawarły umowę majątkową małżeńską, na mocy której z dniem 17 stycznia 2007 r. wyłączona została wspólność ustawowa i ustanowiony ustrój rozdzielności majątkowej.

(dowód: kserokopia aktu małżeństwa – k. 26, kserokopia aktu notarialnego – k. 29-31)

Umowa o rozdzielności majątkowej miała zabezpieczać interesy rodziny z uwagi na rozpoczęcie przez pozwanego działalności gospodarczej.

(dowód: przesłuchanie pozwanego – k. 387 -387 odwrót w zw. z k. 425 odwrót)

Związek małżeński stron został rozwiązany wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 29.08.2011 r.

(dowód: kserokopia wyroku z dnia 29.08.2011 r. – k. 27)

W trakcie trwania małżeństwa, lecz po zawarciu umowy majątkowej małżeńskiej strony w dniu 6 kwietnia 2007 r. zawarły z (...) S.A. w W. umowę kredytu mieszkaniowego Własny K. hipoteczny nr 203- (...), na mocy której Bank przekazał stronom do dyspozycji kredyt w kwocie 300.000 zł na zakup budynku mieszkalno – usługowego w R. przy ul. (...). Spłata kredytu i odsetek miała następować w miesięcznych ratach płatnych do dnia 10 kwietnia 2037 r. Zgodnie z § 32 umowy kredytu odpowiedzialność powódki i pozwanego za spłatę kredytu była solidarna.

(dowód: umowa kredytu mieszkaniowego – k. 45-52)

Dnia 27 kwietnia 2007 r. została zawarta umowa sprzedaży nieruchomości, na mocy której strony nabyły po 1/2 części własność zabudowanej nieruchomości położonej w R. przy ul. (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Radomsku jest urządzona księga wieczysta odpis księgi wieczystej (...) za kwotę 400.000 zł, z czego 300.000 zł pochodziło z kredytu zaciągniętego w (...), zaś 100.000 zł została zapłacona przez powódkę ze środków stanowiących jej majątek osobisty.

(dowód: akty notarialne z dnia 27.04.2007 r. i z dnia 29.04.2007 r. – k. 32-44)

W dacie zakupu nieruchomości strony funkcjonowały jak małżeństwo, prowadziły wspólne gospodarstwo domowe. Nie było między nimi uzgodnień co do zasad spłaty kredytu. Pozwany w tym czasie prowadził własną działalność gospodarczą – firmę kurierską, jego sytuacja finansowa była trudna. Powódka prowadziła własną działalność gospodarczą. Do 2012 r. spłata kredytu zaciągniętego w (...) odbywała się z rachunku, który figurował na obie strony, zaś od 2012 r. z rachunku, który powódka założyła na własne nazwisko. W budynku na nieruchomości w R. przy ul. (...) mieszkały strony, w lokalu na parterze budynku prowadził działalność ojciec pozwanego, mieszkała tam matka pozwanego, od 2012 r. zamieszkała tam matka powódki, a w 2015 r. brat powódki. Strony dokonały podziału nieruchomości do korzystania, z parteru korzystał pozwany, a z piętra - powódka.

W styczniu 2010 r. z uwagi na rozpad małżeństwa powódka wyprowadziła się od pozwanego. Od tego czasu powódka żądała, by pozwany partycypował w spłacie kredytu, żądając płacenia przez niego połowy raty.

Nie toczyła się ani nie toczy się sprawa o zniesienie współwłasności nieruchomości położonej w R. przy ul. (...).

(dowód: przesłuchanie stron – k. 385 odwrót – 387 odwrót w zw. z k.425-425 odwrót, zeznania świadka M. Ł. – k. 398 odwrót)

Powódka i pozwany w dalszym ciągu pozostają współwłaścicielami tej nieruchomości po 1/2 części.

(dowód: odpis księgi wieczystej (...) - k. 53-75)

Od dnia 1 czerwca 2007 r. powódka przystąpiła do spłaty kredytu z umowy kredytu z dnia 6 kwietnia 2007 r. Wysokość zapłaconych rat w poszczególnych latach przedstawia się następująco:

- 2017 r. - 12.588,83 zł,
- 2008 r. - 24.717,30 zł,
- 2009 r. - 21.736,73 zł,
- 2010 r. - 19.851,25 zł,
- 2011 r. - 20.504,52 zł,
- 2012 r. - 21.841,44 zł,
- 2013 r. - 18.769,75 zł,
- 2014 r. - 17.365,56 zł,
- 2015 r. - 16.072,69 zł,
- 2016 r. - 15.869,34 zł,
- do marca 2017 r. - 3.974,44 zł

łącznie 193.291,85 zł.

(okoliczność niesporna – wyciągi bankowe – k. 94 – 163, okoliczność przyznana przez pozwanego – k. 425 odwrót)

Zdarzało się, że pieniądze na spłatę kredyt powódka otrzymywała od swych rodziców.

(dowód: zeznania świadków: M. Ł. – k. 397 odwrót – 398 odwrót, W. Ł. – k. 398 odwrót – 399, wyciągi bankowe – k. 94-163)

Pozwany w powyższym okresie dokonał wpłat na rachunek bankowy figurujący na niego i powódkę w łącznej kwocie 12.401,00 zł.

(okoliczność niesporna)

Wysokość spłaconego kredytu w okresie od dnia 6.04.2007 r. do dnia 6.09.2017 r. wynosi 199.904,12 zł.

(dowód: zaświadczenie (...) S.A. z dnia 7.09.2017 r. – k. 204)

Pismem z dnia 31 marca 2017 r. pełnomocnik powódki wezwał pozwanego do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem w terminie do dnia 7 kwietnia 2017 r., które to pismo pozwany otrzymał w dniu 5 kwietnia 2017 r.

(dowód: wezwanie do zapłaty – k. 164 -166, wydruk ze strony Poczty Polskiej – status przesyłki poleconej – k. 169)

Pozwany nie spełnił świadczenia.

(przyznane przez pozwanego)

Wcześniej powódka nigdy nie zwracała się do pozwanego z żądaniem zapłacenia połowy którejkolwiek z rat, ponieważ wiedziała, że pozwany nie ma na to środków.

(dowód: zeznania świadka W. Ł. – k. 399)

Przeciwko pozwanemu toczy się szereg postępowań egzekucyjnych, w tym 8 aktywnych postępowań prowadzonych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Radomsku J. R.. Pozwany posiada status dłużnika wielokrotnego. Obecne jego zadłużenie sięga kwoty blisko 175.600 zł, zostały wykorzystane przez komornika wszystkie możliwe sposoby egzekucyjne na gruncie k.p.c., jedynym składnikiem majątku, z którego egzekucja może okazać się skuteczna to udział w prawie własności nieruchomości położonej w R. przy ul. (...). Egzekucja skierowana do tej nieruchomości znajduje się na etapie opisu i oszacowania. Pozwany nie reguluje zobowiązań alimentacyjnych na wspólnego małoletniego syna stron, a zadłużenie z tego tytułu wynosi około 70.000 zł.

(dowód: zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego z dnia 28.03.2017 r. – k. 221, pismo Komornika z dnia 22.06.2017 r. – k. 218, wpisy w dziale III księgi wieczystej – 57 - 61)

Powyższe okoliczności były między stronami częściowo bezsporne i uznane przez pozwanego, a także dowodzone były dokumentami, których waloru dowodowego żadna ze stron nie podważała.

Sąd Okręgowy ocenił materiał dowodowy i zważył, co następuje:

Oceniając zasadność powództwa należy mieć na uwadze to, że umowa kredytu została zawarta przez powódkę i pozwanego, a ich odpowiedzialność wobec banku jest odpowiedzialnością solidarną (art. 369 k.c.).

W tej sytuacji ewentualne roszczenia regresowe między stronami jako współdłużnikami solidarnymi winny być oceniane zgodnie z treścią art. 376 k.c.

Przepis ten w § 1 reguluje rozliczenia regresowe między dłużnikami odpowiadającymi solidarnie wobec wierzyciela w przypadku spełnienia świadczenia przez jednego z dłużników. Przewiduje, że spełnienie świadczenia przez jednego z dłużników solidarnych może skutkować powstaniem roszczenia o zwrot części świadczenia lub jego wartości od współdłużników (roszczenia regresowe), a o tym, czy dłużnikowi solidarnemu, który spełnił świadczenie, przysługuje roszczenie o zwrot od współdłużników, a jeśli tak, to w jakim zakresie, rozstrzyga przede wszystkim treść istniejącego między nimi stosunku prawnego. W przypadku gdy treść stosunku prawnego nie reguluje powyższych zagadnień, dłużnik solidarny może żądać zwrotu spełnionego świadczenia od współdłużników w częściach równych.

Stosunek prawny między współdłużnikami, którego treść w myśl art. 376 § 1 k.c. w pierwszej kolejności rozstrzyga o tym, czy i w jakim zakresie dłużnikowi, który spełnił świadczenie, należy się zwrot od współdłużników, może wynikać z umowy zawartej wyraźnie lub w sposób dorozumiany.

Dopiero w braku jakiegokolwiek porozumienia między dłużnikami co do wzajemnych rozliczeń z tytułu świadczenia spełnianego wierzycielowi, stosuje się postanowienie art. 376 przewidujące obciążenie dłużników w częściach równych. Zasadniczo przy tym roszczenie regresowe powstaje z chwilą spełnienia przez dłużnika świadczenia w zakresie przenoszącym tę część, która na nim ciążyła.

Pozwany wnosząc o oddalenie powództwa twierdził, że wraz z powódką jest odpowiedzialny za spłatę kredytu w częściach równych bowiem nie było między nimi odmiennych ustaleń w tym zakresie. Nadto podniósł, że powódka nie spłaciła jeszcze połowy kredytu, co oznacza, że nie może domagać się zwrotu świadczenia od pozwanego.

Wobec tych zarzutów powódka podniosła, że zapłaciła 100.000 zł na poczet ceny nieruchomości, które to środki stanowiły jej majątek osobisty, a kwota ta miała być zaliczona na obciążającą ją do spłaty kwotę kredytu oraz że było między nimi porozumienie co do spłaty kredytu polegające na tym, że mieli się składać się po połowie na każdą ratę kredytu, jednakże sąd nie dał wiary zeznaniom powódki w tym zakresie. Twierdzenia powódki co do zmniejszenia jej obowiązku spłaty kredytu wobec zapłacenia części ceny nieruchomości z własnych środków pozostają w sprzeczności z wyjaśnieniami złożonymi przez powódkę na rozprawie w dniu 27 października 2017 r., potwierdzonymi następnie w jej przesłuchaniu, że pozwany miał oddać jej połowę tych środków, to jest kwotę 50.000 zł. Zatem brak jest podstaw

do przyjęcia, że powódka umówiła się z pozwanym, że będzie zobowiązana do spłaty kredytu pomniejszonego o te 100.000 zł. Dowodem w tym zakresie nie mogą być zeznania świadków M. Ł., M. Z. (1) i J. Ł., jako że pozostają one w sprzeczności z zeznaniami samej powódki, nadto z zeznań świadka M. Ł. wynika, że takie były jej domysły w kwestii zaliczenia kwoty 100.000 zł na obciążający powódkę do spłaty kredyt. Podkreślić należy, że powódka wiedziała w dacie zawarcia umowy kredytowej o trudnej sytuacji finansowej pozwanego i niejako godziła się na to, że sama będzie spłacać ten kredyt, a wiedziała od dawna że pozwany jest osobą niewypłacalną. Twierdząc, że doszło do zawarcia stosownego porozumienia nie była w stanie podać okoliczności jego zawarcia, w szczególności od kiedy pozwany zobowiązał się partycypować w spłacie kredytu. O braku jakiegokolwiek umowy w tym zakresie świadczy fakt, że powódka nigdy nie zwracała się do pozwanego z żądaniem zapłacenia połowy którejkolwiek z rat, co potwierdził świadek W. Ł. będący ojcem powódki. Zeznania świadka K. Ł. (2) w tym zakresie nie mogą zasługiwać na uwzględnienie, jako że pozostają w sprzeczności z zeznaniami powódki i świadka W. Ł.. Znamienne jest, że powódka na powyższe okoliczności nie powoływała się w pozwie, a pojawiły się one dopiero w odpowiedzi na sprzeciw wniesiony przez pozwanego jako reakcja na zarzuty pozwanego.

Dlatego też do rozliczeń regresowych stron jako współdłużników solidarnych ma zastosowanie reguła, że dłużnik który spełnił świadczenie może żądać zwrotu w częściach równych.

Ustosunkowując się do zarzutu pozwanego, że skoro powódka nie spłaciła jeszcze połowy kredytu, to że nie może domagać się zwrotu świadczenia od pozwanego, wskazać należy, że zasadniczo chwilą powstania roszczenia regresowego jest moment spełnienia świadczenia – i to w zakresie przekraczającym udział przypadający na danego dłużnika. Jeżeli bowiem dłużnik świadczy w granicach przypadającego na niego udziału, świadczenie to jest świadczeniem należnym i jako takie nie podlega zwrotowi (M. Pyziak-Szafnicka, w: System Prawa Prywatnego, t. 5, 2012, s. 351; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.10.2001 r., V CKN 500/00, OSNC 2002, Nr 7–8, poz. 90). Nie ma przy tym znaczenia czy skutek spełnienia owego świadczenia wierzyciel został zaspokojony w całości czy jedynie w części (wskazany wyżej wyrok SN z 12.10.2001 r.).

W literaturze spotkać można także pogląd, zgodnie z którym częściowe zaspokojenie wierzyciela powoduje powstanie roszczenia regresowego obejmującego odpowiednią część świadczenia. Przyjmuje on, że prawo do powstania regresu należy wiązać nie z całym świadczeniem wynikającym z umowy, ale świadczeniami okresowo spełnianymi przez współdłużnika w postaci zapłaconych rat. Jeżeli dłużnicy solidarni są zobowiązani względem wierzyciela do świadczeń częściowych, również regres przybiera postać takich świadczeń. Przepis art. 376 k.c. nie daje bowiem podstaw do stwierdzenia, że roszczenie regresowe powstaje dopiero z chwilą, gdy świadczenie na rzecz wierzyciela przenosi część obciążającą świadczącego dłużnika, nie stwarza zatem żadnych preferencji dla dłużników, wobec których wierzyciela nie żądał świadczenia. (A.Purzyńska w Komentarz do Kodeksu Cywilnego por. red. Andrzeja Kidyby, wyd. II tom III, Zobowiązania – część ogólna, s. 170-171, Lex, Komentarz do KC do art. 376 kc. pod red. K. Pietrzykowskiego, Legalis).

Do tego poglądu odwoływała się powódka, argumentując, że prawo do powstania regresu należy wiązać nie z całym świadczeniem wynikającym z umowy kredytowej, ale ze świadczeniami okresowo spełnianymi przez nią w postaci zapłaconych rat – powódka twierdziła, że płacąc całość raty kredytowej spełniała również za pozwanego świadczenie i z chwilą spełnienia tego świadczenia nabyła uprawnienie do żądania zwrotu części, która ciążyła na pozwanym.

Sąd podzielił powyższe stanowisko, a przemawiają za tym okoliczności rozpoznawanej sprawy związane z sytuacją ekonomiczną pozwanego, przeciwko któremu prowadzone są liczne postępowania egzekucyjne i który w ogóle nie spłaca zaciągniętego z powódką kredyt, mimo, że w pewnym okresie czasu korzystał z części nieruchomości, na zakup której został zaciągnięty kredyt i czerpał z tego korzyści (por. umowa najmu – k. 206-207). Istotny jest również fakt wszczęcia postępowania egzekucyjnego do tej nieruchomości, co ogranicza także możliwości powódki do skutecznego żądania zniesienia współwłasności nieruchomości i rozliczenia w takim postępowaniu spłaconego dotychczas kredytu. Oczekiwanie pozwanego, że powódka uzyska prawo do żądania od niego zwrotu zapłaconych przez nią rat po tym, jak powódka spłaci połowę tego kredytu w tej sytuacji nie może zasługiwać na aprobatę. Zważywszy na okres, na jaki umowa kredytowa została zawarta (30 lat), powódka jeszcze przez 5 lat musiałaby samodzielnie spłacać zobowiązanie, rosłaby przy tym wysokość zadłużenia pozwanego wobec powódki z tytułu regresu, co z uwagi na utrzymujący od

wielu lat się po stronie pozwanego impas finansowy ograniczałoby jeszcze bardziej możliwość powódki uzyskania od pozwanego efektywnego zaspokojenia.

Powyższe względy skutkowały uznaniem, że wobec faktu, iż strony były zobowiązane do spłaty kredytu w ratach, to z chwilą zapłaty każdej z rat powstało po stronie powódki, który je spłaca prawo regresu w stosunku do pozwanego jako drugiego współdłużnika, przy czym wysokość spłaty dokonanej przez powódkę nie była kwestionowana przez pozwanego.

Nie ma dla rozstrzygnięcia sprawy żadnego znaczenia kwestia dokonywania wpłat na rachunek bankowy stron środków pieniężnych przez rodziców powódki i tytułu tych wpłat, w szczególności czy z uwagi na zamieszkiwanie rodziny powódki na nieruchomości w R. przy ul. (...) kwoty te stanowiły czynsz za korzystanie z lokali, i jako takie stanowią pożytki z nieruchomości. Zagadnienie to może być co najwyżej przedmiotem sprawy o zniesienie współwłasności (art. 618 § 1 k.p.c.). Nie miała również znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy kwestia, kto ponosił ciężary i koszty związane z utrzymaniem nieruchomości. Dlatego też zostały pominięte wnioski i dowody z dokumentów zgłoszonych na tę nie mającą znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczność. Nie wniosły do sprawy zeznania świadków M. Z. (2) i A. Z., jako że świadkowie ci nie posiadali wiedzy odnośnie istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności.

Również nie miał żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy podnoszony przez pozwanego w sprzeciwie fakt, że powódka dokonywała spłat rat kredytu z rachunku bankowego, który nominalnie figurował na obojga małżonków, jeśli się uwzględni, że strony od stycznia 2007 r. pozostawały w ustroju rozdzielności majątkowej. W myśl art. 51 k.r.o. w razie umownego ustanowienia rozdzielności majątkowej, każdym z małżonków zachowuje zarówno majątek nabyty przed zawarciem tej umowy, jak i majątek nabyty później. Zatem w ustroju rozdzielności majątkowej nie występuje majątek wspólny małżonków. Poza tym powódka uwzględniła wpłaty dokonane przez pozwanego na ten rachunek, w ten sposób że pomniejszyła wysokość spłaconego kredytu o tę kwotę (12.401 zł).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo, zasądając od pozwanego na rzecz powódki kwotę 84.244,92 zł wyliczoną w następujący sposób: 193.291,85 zł (suma wpłat dokonanych przez powódkę w okresie od czerwca 2007 r. do marca 2017 r. :2 – 12.401 zł), i oddalił powództwo w pozostałej części. Wskazał przy tym że jako kwotę spłaconego kredytu w pozwie w ostatniej tabeli na str. 10 pozwu pełnomocnik powódki błędnie wskazał wysokość wpłat w 2016 r. – z ostatniej tabeli ze strony 9 pozwu wynika, że w 2016 r. powódka spłaciła 15.869,34 zł, tymczasem w tabeli na str. 13 wpisano nieprawidłowo, że była to kwota 15.898,34 zł, co skutkowało zawyżeniem łącznej kwoty spłaconego kredytu, a w konsekwencji oddaleniem powództwa w zakresie nieznaczonej kwoty 13,51 zł.

Podstawą orzeczenia o odsetkach był przepis art. 481 k.c., odsetki zostały zasądzone zgodnie z żądaniem pozwu od dnia wniesienia pozwu. Zważywszy, że pozwany został wezwany do zwrotu należności przed wytoczeniem powództwa, w chwili wniesienia pozwu pozostawał w zwłoce w zapłacie tej kwoty.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu był przepis art. 100 zd. 2 k.p.c.

Ponieważ powódka ulegała jedynie co do bardzo nieznaczonej części swego żądania zostały zasądzone na jej rzecz wszystkie poniesione przez nią koszty procesu, na które złożyły się: - opłata sądowa od pozwu w kwocie 4.213 zł, koszty zastępstwa procesowe ustalone na kwotę 5.400 zł na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (D.U. poz.1804 ze zm.) oraz wydatek na opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł - łącznie 9.630 zł.